

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van

(...) tot wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden in verband met het niet toestaan van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de Staatssecretaris van Economische Zaken van ... nr. ..., Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 79, 80, eerste lid, en 80a, eerste lid, van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van, nr.);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu van, nr. ..., Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 1 worden onder vervanging van de punt door een punt komma aan het slot van onderdeel k drie onderdelen toegevoegd, luidende:

- l. verhard oppervlak: oppervlak dat is verhard door bebouwing, bestrating en overige verhardingen aangebracht op de bodem voor verbetering van draagvlak en begaanbaarheid;
- m. onverhard oppervlak: oppervlak niet zijnde verhard oppervlak;
- n. gewasbeschermingsmiddel met een laag risico: gewasbeschermingsmiddel als bedoeld in artikel 47, eerste lid, van verordening (EG) 1107/2009.

B

Het opschrift van artikel 27 komt te luiden:

Artikel 27. Toegankelijkheid gewasbeschermingsmonitor

C

Artikel 27b komt te luiden:

Artikel 27b. Verhard oppervlak

1. Het is niet toegestaan om gewasbeschermingsmiddelen, niet zijnde gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, op een verhard oppervlak te gebruiken.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in bij ministeriële regeling aan te wijzen gebieden of omstandigheden voor zover het een gebruik van een gewasbeschermingsmiddel betreft:
 - a. dat noodzakelijk is voor een veilige exploitatie van bedrijfsmatige activiteiten of inrichtingen;
 - b. dat noodzakelijk is voor de bescherming van de gezondheid van mens of dier of van het milieu; of
 - c. op specifieke terreinen voor recreatieve doeleinden of voor het beoefenen van sport die vanwege hun aard of omvang redelijkerwijze niet op een andere wijze kunnen worden onderhouden.
3. Het eerste lid geldt niet voor land- en tuinbouwbedrijven die gewassen telen of kweken.

D

Artikel 27c, eerste lid, van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden komt te luiden:

1. Op een onverhard oppervlak in niet-landbouwgebieden in gebruik bij het grote publiek of bij kwetsbare groepen als bedoeld in artikel 3 van verordening (EG) 1107/2009 wordt gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico als bedoeld in artikel 47 van verordening (EG) 1107/2009 of biologische bestrijdingsmethoden.

E

Artikel 27c vervalt.

Artikel II

Artikel 27b van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden komt te luiden:

Artikel 27b. Gewasbescherming buiten de landbouw

1. Het is niet toegestaan om gewasbeschermingsmiddelen, niet zijnde gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, te gebruiken.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in bij ministeriële regeling aan te wijzen gebieden of omstandigheden voor zover het een gebruik van gewasbeschermingsmiddelen betreft:

- a. dat noodzakelijk is voor een veilige exploitatie van bedrijfsmatige activiteiten of inrichtingen;
 - b. dat noodzakelijk is voor de bescherming van de gezondheid van mens of dier of van het milieu; of
 - c. op specifieke terreinen voor recreatieve doeleinden of voor het beoefenen van sport die vanwege hun aard of omvang redelijkerwijze niet op een andere wijze kunnen worden onderhouden.
3. Het eerste lid geldt niet voor land- en tuinbouwbedrijven die gewassen telen of kweken.
4. Het eerste lid geldt niet voor anderen dan professionele gebruikers voor zover het gebruik op een onverhard oppervlak betreft.

Artikel III

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst met uitzondering van Artikel I, onderdeel E, en Artikel II, die in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

Nota van toelichting

Algemeen

1. Inleiding

Dit besluit bevat een wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De wijziging regelt dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op verharde oppervlakken in 2016 en op alle overige oppervlakken eind 2017 (op een bij koninklijk besluit te bepalen datum) niet meer is toegestaan. De wijziging richt zich op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, voor zover deze middelen niet in de landbouw worden gebruikt. Deze maatregelen zijn aangekondigd in de brieven van de Staatssecretaris van Milieu en Infrastructuur van 3 juli 2013 en 6 februari 2014 aan de Tweede Kamer¹.

tabel 1: Maatregelen gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw

	<i>professioneel gebruik</i>	<i>niet-professioneel gebruik</i>
verhard oppervlak	niet toegestaan begin 2016	niet toegestaan begin 2016
onverhard oppervlak	niet toegestaan november 2017	minimaliseren risico's en gebruik

De boodschap in voornoemde brieven is dat verharde oppervlakten, zoals wegen, pleinen en andere infrastructuur, en de groene buitenruimte, zoals parken, bossen en tuinen, op termijn zonder gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen (kunnen) worden beheerd. Achtergrond van dit besluit is de bescherming van de menselijke gezondheid en kwaliteit van het oppervlaktewater tegen vermijdbaar gebruik van deze middelen.

2. Aanleiding voor het besluit

Een duurzame land- en tuinbouw voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder dat daarmee de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar worden gebracht. Duurzame gewasbescherming is een sleutelbegrip als het gaat om een effectieve beheersing van ziekten en plagen. De evaluatie van de Kabinetsnota 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst; tweede Nota duurzame gewasbescherming' (hierna: tweede Nota duurzame gewasbescherming) zien dat er veel is bereikt². De risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zijn verminderd. Het water is schoner geworden. De concurrentiekracht van de land- en tuinbouwsector is door het gewasbeschermingsbeleid niet verminderd. Desondanks zijn niet alle doelen bereikt.

Daarom schetst de tweede Nota duurzame gewasbescherming een strategie, doelstellingen en maatregelen voor de verdere verduurzaming van de gewasbescherming³. Voor het onderwerp 'gebruik buiten de landbouw' kondigt de tweede Nota duurzame gewasbescherming de overstap naar 'niet-chemische

¹ Brieven van 3 juli 2013 en 6 februari 2014 van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu aan de Tweede Kamer, Kamerstukken II 2012/13, 27 858, nr. 211, respectievelijk Kamerstukken II 2013/14, 27 858, nr. 227

² Van Eerd, M. et al. (2012), Evaluatie van de nota Duurzame gewasbescherming, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving; bijlage bij de brief van 8 maart 2012, Kamerstukken II 2011/12, 27 858, nr. 102.

³ Nota, Bijlage bij de brief van 14 mei 2013, Kamerstukken II 2012/13, 27 858, nr. 146; Verslag van een Notaoverleg gehouden op 1 juli 2013, Kamerstukken II 2012/13, 27 858, nr. 210.

gewasbescherming' aan. Die ambitie had alleen betrekking op de professionele onkruidbestrijding op verharde oppervlakken en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op sport- en recreatieterreinen. Voor het niet-professioneel (particulier) gebruik gaat de tweede Nota duurzame gewasbescherming uit van maatregelen om de risico's van onzorgvuldig gebruik te verminderen.

In overleg met de Tweede Kamer zijn deze ambities aangescherpt. Het vermijdbaar gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt, overeenkomstig de algemene beginselen van een geïntegreerde gewasbescherming. Deze beginselen zijn neergelegd in een Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PbEU 2009, L 309) (hierna: richtlijn 2009/128/EG).

3. Hoofdpijnen van het besluit

Het terugdringen van een vermijdbaar gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is van belang voor het realiseren van de waterkwaliteitsdoelstellingen en voor bescherming van de volksgezondheid. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt beperkt tot gebieden en omstandigheden waarin geen voldoende, 'niet-chemische' alternatieven beschikbaar zijn.

De tweede Nota duurzame gewasbescherming bepaalt de doelstellingen voor de bescherming van het oppervlaktewater en van de volksgezondheid.

Voor de kwaliteit van het oppervlaktewater gelden twee kwantitatieve doelstellingen. Voor de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater is de doelstelling uitgedrukt als een afname van het aantal overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen. De tweede doelstelling geldt specifiek voor de kwaliteit van het oppervlaktewater dat is bestemd voor de drinkwaterbereiding. Die doelstelling is uitgedrukt als een afname van het aantal overschrijdingen van de drinkwaternorm.

tabel 2: Doelstellingen kwaliteit oppervlaktewater

	2018	2023
aantal overschrijdingen van milieukwaliteitsnormen	afname 50%	afname 90%
aantal overschrijdingen van drinkwaternorm	afname 50%	afname 95%

De reductiepercentages zijn gerelateerd aan het referentiejaar 2013.

Daarnaast hecht het Kabinet grote waarde aan de bescherming van de volksgezondheid. De kans op blootstelling beperkt zich niet tot bijvoorbeeld omwonenden en passanten van landbouwpercelen. Ook buiten de landbouw kunnen burgers, waaronder kwetsbare groepen zoals kinderen, worden blootgesteld aan gewasbeschermingsmiddelen. Het Kabinet wil de blootstelling van burgers aan gewasbeschermingsmiddelen voorkomen of zoveel mogelijk beperken.

Gebruiksvoorschriften zonder ingreep in toelating van het middel

Gewasbeschermingsmiddelen worden langs twee lijnen gereguleerd. Ten eerste mogen werkzame stoffen en middelen niet worden gebruikt, tenzij ze zijn goedgekeurd in de

Europese Unie en zijn toegelaten in Nederland. Ten tweede wordt het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gereguleerd.

Het besluit beoogt een kader te geven voor een verdere verduurzaming van de gewasbescherming door algemene voorwaarden aan het duurzaam gebruik te stellen. Daartoe staat het besluit het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet toe in gevallen waar voldoende redelijke alternatieven voorhanden zijn. Daarmee wordt bijgedragen aan het behalen van doelen op het gebied van waterkwaliteit en volksgezondheid.

Reguleren van gebruik sluit aan bij de uitgangspunten van de richtlijn 2009/128/EG. Volgens die richtlijn moeten lidstaten 'alle nodige maatregelen nemen om bestrijding met een lage pesticideninzet te bevorderen, waarbij zij waar mogelijk voorrang geven aan niet-chemische methoden'. Het Nederlandse gewasbeschermingsbeleid hanteert daarom een voorkeursvolgorde voor de maatregelen die kunnen worden ingezet om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen. Die volgorde past in de algemene beginselen voor een geïntegreerde gewasbescherming. Een terreinbeheerder treft eerst preventieve maatregelen, zoals gezond uitgangsmateriaal voor de inrichting van parken. Voor verharde oppervlakken gaat het bijvoorbeeld om een onkruidwerend ontwerp van de buitenruimte. Indien die maatregelen onvoldoende zijn, kan hij vervolgens gebruik maken van methoden en technieken waarbij geen gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, zoals biologische bestrijders of teelttechnische maatregelen. Voor verharde oppervlakken gaat het om mechanische of thermische onkruidbestrijding. Dat zijn technieken die het onkruid bestrijden met borstels, selectieve heet-watertoediening en dergelijke. Indien tenslotte ook deze maatregelen ontoereikend blijken, mogen gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast. Met dit besluit wordt voornoemd beleid nader geconcretiseerd door in bepaalde gevallen aan te geven dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet is toegestaan, ten faveure van de alternatieven.

Deze voorschriften vormen een aanvulling op, en doen geen afbreuk aan de maatregelen die zijn neergelegd in het Europese toelatingsbeleid die is vastgelegd in de Verordening (EG) nr. 1107/2009⁴. De voorschriften wijzigen de inhoud van een toelatingsbesluit niet. Wel vormen de voorschriften een aanvullende beperking aan het gebruik dat door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (verder: Ctgb) is toegelaten. Er is dus geen sprake van het intrekken of wijzigen van een toelatingsbesluit.

Het niet toestaan van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet geschikt (effectief), nodig en evenredig zijn. Daarom wordt onder meer bekeken in welke gevallen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk blijft. Die gevallen zullen van de maatregel worden uitgezonderd.

In de volgende paragrafen 4 en 5 wordt toegelicht hoe aan deze beginselen wordt tegemoet gekomen.

4. Toestand van het milieu

In de vorige paragraaf is aangegeven dat dit besluit een kader vormt voor het realiseren van de doelstellingen voor de waterkwaliteit en volksgezondheid. De afgelopen jaren is het aquatisch milieu in Nederland schoner geworden. De initiatieven van de afgelopen

⁴ Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG (PbEU 2009, L 309).

jaren die in deze paragraaf worden beschreven zijn echter nog ontoereikend om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

Vervanging schadelijker onkruidbestrijdingsmiddelen en communicatie

In de jaren negentig veroorzaakten onkruidbestrijdingsmiddelen met de werkzame stof diuron veel normoverschrijdingen. Deze stof werd eind jaren negentig van de Nederlandse markt geweerd. Dat gebeurde ook met onkruidbestrijdingsmiddelen op basis van de werkzame stoffen simazine en atrazine. Vanaf 2006 heeft de Stuurgroep Implementatie Duurzaam Terreinbeheer communicatie-activiteiten georganiseerd, zoals voorlichtingsbijeenkomsten. In vaktijdschriften zijn artikelen gepubliceerd over gewasbescherming zonder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.⁵

In deze periode van communicatie over vrijwillige gebruiksreductie, heeft het Ctgb in januari 2007 de toelatingsbesluiten voor glyfosaathoudende onkruidbestrijdingsmiddelen gewijzigd. De middelen mogen sindsdien alleen worden gebruikt, mits de zogenoemde DOB-methode (Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen) wordt gehanteerd. De DOB-methode bestaat uit een set richtlijnen, op basis waarvan terreinbeheerders en uitvoerders afspraken kunnen maken over de in te zetten onkruidbestrijdingsmethoden en onkruidbestrijdingsmiddelen.

Voorschriften nationale wetgeving

Sinds 2011 worden beperkingen gesteld aan het toegelaten gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Deze beperkingen gelden aanvullend op de voorschriften die het Ctgb voor specifieke gewasbeschermingsmiddelen stelt.

Het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden (hierna: Bgb) schrijft voor dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen achterwege blijft of wordt geminimaliseerd op wegen en andere infrastructuur in de nabijheid van oppervlaktewater of grondwater. Die verplichting geldt ook voor het gebruik op verharde oppervlakken waar een groot risico van afspoeling naar oppervlaktewater of rioleringsystemen bestaat, en voor gebruik op zeer doorlaatbare oppervlakken in de nabijheid van oppervlaktewater of grondwater (artikel 27b Bgb). Bovendien geldt in niet-landbouwgebieden die door het grote publiek of kwetsbare groepen wordt gebruikt, het voorschrift dat uitsluitend gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico of biologische bestrijdingsmethoden mogen worden gebruikt (artikel 27c Bgb).

Naast deze specifieke voorschriften blijven de algemene voorschriften onverkort van toepassing. Het gaat bijvoorbeeld over de verplichting om te beschikken over een bewijs van vakbekwaamheid (artikel 17 Bgb), het bijhouden van een register (artikel 67 Verordening (EG) nr. 1107/2009) en het bijhouden van een gewasbeschermingsmonitor (artikel 26 Bgb).

Daarnaast zijn voorschriften opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen. Volgens beide besluiten mogen gewasbeschermingsmiddelen uitsluitend op half-open en gesloten verhardingen worden gebruikt als de kans op neerslag voor een periode van vierentwintig uur niet groter is dan 40 procent. De gewasbeschermingsmiddelen moeten pleksgewijs, door middel van selectieve toepassingstechnieken worden toegepast. Het gebruik in of nabij straatkolken

⁵ Voorbeeld: het themanummer van 'Tuin en Landschap; vakblad voor de groenvoorziening' van 11 september 2014.

of putten is niet toegestaan, op grond van artikel 3.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer respectievelijk artikel 3.4 van het Besluit lozen buiten inrichtingen. Voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op sport- of recreatieterreinen gelden andere voorschriften dan op verhardingen. Binnen veertien meter vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam mag alleen mechanisch voortbewogen apparatuur worden gebruikt, die is voorzien van emissiereducerende doppen. De windsnelheid mag gedurende de toepassing niet meer bedragen dan vijf meter per seconde. Binnen een afstand van één meter vanaf de insteek mogen gewasbeschermingsmiddelen alleen pleksgewijs worden toegepast, met gebruik van een afgeschermd kantdop, ingevolge artikel 3.152 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Ook hier geldt dat naast deze specifieke voorschriften blijven de algemene voorschriften onverkort van toepassing blijven. De voorgenomen lozing moet bijvoorbeeld worden gemeld aan het bevoegd gezag (artikel 1.10 van het Besluit lozen buiten inrichtingen) en tijdens de lozing dient de nodige zorg in acht te worden genomen (artikel 2.1 Activiteitenbesluit milieubeheer en artikel 2.1 Besluit lozen buiten inrichtingen).

Ontwikkeling niet-chemische technieken

Sinds ongeveer tien jaar zijn technieken op de markt, waarmee onkruid op verharde oppervlakken zonder gewasbeschermingsmiddelen wordt bestreden. Deze technieken worden in de praktijk vaak toegepast.

Terreinbeheerders verwachten dat de meeste onverharde terreinen zonder gewasbeschermingsmiddelen beheerd kunnen worden. Zij verwachten, kort samengevat, alleen problemen voor terreinen met een zodanige functie dat geen onkruid behoort te worden getolereerd. Dat kan het geval zijn bij golfbanen, natuurgras sportvelden of bepaalde siertuinen. Daarnaast zijn terreinbeheerders afhankelijk van gewasbeschermingsmiddelen voor de bestrijding van bepaalde ongewenste organismen, zoals de Amerikaanse vogelkers⁶. Een minder schadelijk alternatief is in die gevallen volgens inschatting van de terreinbeheerders, evident (nog) niet technisch haalbaar of financieel betaalbaar.

Initiatieven andere lidstaten

Door toepassing van onkruidbestrijdingsmiddelen in andere lidstaten komen gewasbeschermingsmiddelen via de rivieren in Nederland terecht. Ongeveer 40 procent van de vracht aan glyfosaat in de Maas is van Nederlandse herkomst. Die bijdrage aan de verontreiniging is relatief hoog, vergeleken met de bovenstrooms gelegen lidstaten. De resterende 60 procent is afkomstig uit Duitsland, België en Frankrijk, die gezamenlijk 78 procent van het oppervlak van het stroomgebied beslaan⁷. Deze lidstaten hebben de afgelopen jaren maatregelen uitgevoerd.

Vanwege de inwerkingtreding van de richtlijn 2009/128/EG hebben zij hun gewasbeschermingsbeleid heroverwogen en deels aangescherpt. Verwacht mag worden dat de maatregelen bijdragen aan realisering van de kabinetsdoelstellingen.

Duitsland hanteert een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op openbare terreinen, zoals tuinen, sport- en golfterreinen of speelplaatsen, met de

⁶ Blz. 48 van het rapport 'Inventarisatie niet-landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen' bijlage bij de brief van 6 februari 2014, Kamerstukken II 2013/14, 27 858, nr. 227.

⁷ Blz. 10 van het rapport 'Glyfosaat en AMPA in bronnen voor drinkwater' (RIWA, 2013).

mogelijkheid van ontheffing in het algemeen belang. Toepassing van een gewasbeschermingsmiddel met een laag risico is toegestaan⁸.

Frankrijk verbiedt publiekrechtelijke rechtspersonen om met ingang van 31 december 2016 gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken in bepaalde, door het brede publiek bezochte ruimten. Het verbod wordt per 1 januari 2022 uitgebreid tot het niet-professioneel gebruik. Doel van de wet is met name stimulering van het gebruik van niet-chemische methoden en technieken en de bescherming van de volksgezondheid⁹. De maatregelen gelden niet voor gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico, voor middelen waarvan het gebruik toegestaan is in de biologische landbouw (Verordening (EG) nr. 889/2009), voor middelen die zijn vrijgesteld voor gebruik in noodsituaties en voor landbouwmiddelen die staan vermeld op een nationale lijst. Deze nationale lijst zou zijn bedoeld voor zogenoemde 'biocontrol-producten', voor zover die bestaan uit basisstoffen zoals bedoeld in artikel 23 van de Europese toelatingsverordening. De lijst is nog niet beschikbaar.

In *Vlaanderen* (Vlaams gewest) mogen vanaf 1 januari 2015 geen gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast op alle terreinen die bij een openbare dienst behoren of daarvoor ten dienste staan. Op verharde oppervlakken van andere terreinbeheerders die groter zijn dan 200 m² en alle terreinen die toegankelijk zijn voor publiek of kwetsbare groepen die 'nog niet pesticidenvrij te beheren zijn', mogen nog wel gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, maar is pleksgewijze toediening voorgeschreven. Langs oppervlaktewater geldt een spuitvrije zone van zes meter breed. Bij (her-)aanleg van die terreinen moet een 'pesticidentoets' worden uitgevoerd, waarin de mogelijkheden voor een onkruidwerend ontwerp worden onderzocht¹⁰.

In *Wallonië* (Waals gewest) is de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de openbare ruimten vanaf 1 juli 2014 verboden, tenzij de regering kiest voor een toepassing onder voorwaarden. De voorwaarden behelzen onder meer de uitvoering van een plan, met daarin kwantitatieve doelstellingen en maatregelen, met het 'streven naar het niet aanwenden van gewasbeschermingsmiddelen ('zero fyto') op het geheel van de openbare ruimten voor uiterlijk 31 mei 2019'¹¹.

Ondanks de maatregelen die in deze paragraaf zijn samengevat, worden de Nederlandse doelstellingen voor waterkwaliteit en volksgezondheid niet gerealiseerd. Het is daarom de ambitie van de regering om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, waar nodig en mogelijk geacht, verder terug te dringen.

5. Maatregelen voor een duurzame gewasbescherming

⁸ Paragraaf 17 van het Gesetz zum Schutz der Kulturpflanzen (Pflanzenschutzgesetz),

⁹ Artikelen 1 en 2 van LOI n° 2014-110 du 6 février 2014 visant à mieux encadrer l'utilisation des produits phytosanitaires sur le territoire national; voor vervroeging van de datum naar 31 december 2016: Mededeling van de Commissie TRIS/(2014) 03101, nummer notificatie 2014/0514/F-C40A.

¹⁰ Artikel 7, van het Decreet houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse gewest; artikel 4, van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten (...).

¹¹ Artikel 3 van het Décret instaurant un cadre pour parvenir à une utilisation des pesticides compatible avec le développement durable (...); artikel 4 van het Arrêté ministériel relatif au plan de réduction de l'application des produits phytopharmaceutiques dans les espaces publics.

In gebieden buiten de landbouw worden verschillende soorten gewasbeschermingsmiddelen toegepast. 'Gewasbeschermingsmiddelen' zijn de middelen zoals bedoeld in artikel 2 van de Verordening (EG) nr. 1107/2009, dus met inbegrip van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico en de middelen die in de biologische landbouw worden gebruikt. Op verharde oppervlakken zoals winkelstraten, parkeerplaatsen of industrieterreinen worden bijna uitsluitend onkruidbestrijdingsmiddelen toegepast. Op onverharde oppervlakken zoals parken of sportvelden worden ook andere soorten middelen gebruikt, zoals middelen die schimmels in de bodem bestrijden.

Verharde oppervlakken

Het besluit staat ten eerste het professioneel en particulier (niet-professioneel) gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet meer toe op verharde oppervlakken. Met de toepassing van preventieve maatregelen en van niet-chemische onkruidbestrijdingstechnieken kan het onkruid worden bestreden tot de in de praktijk gewenste niveaus. De meest voorkomende preventieve maatregel is een onkruidwerend ontwerp van de buitenruimte, waardoor bestrijding niet of minder vaak hoeft plaats te vinden. Met 'niet-chemische onkruidbestrijding' worden de technieken voor mechanische of thermische onkruidbestrijding bedoeld. Onkruid wordt dan met borstels of een maaier bestreden, of met selectieve warmtetoediening, vooral via hete lucht of heet water. Daarbij worden geen gewasbeschermingsmiddelen op het te bestrijden organisme (onkruid) toegediend.

Van deze maatregel worden de gevallen uitgezonderd, waarin de toepassing van preventieve maatregelen en niet-chemische onkruidbestrijdingsmethoden niet toereikend is. Het betreft de situaties waarin veiligheidsvoorschriften aantoonbaar verplichten tot onkruidbestrijding, en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen daarvoor technisch de enige mogelijkheid vormen. Gedacht kan worden aan industrieterreinen, Defensierreinen en luchthaventerreinen waarbij onkruid een gevaar kan opleveren bij het gebruik van die terreinen door werknemers of bezoekers. Indien zich een uitzonderingssituatie voordoet, mogen onkruidbestrijdingsmiddelen worden toegepast, met inachtneming van de voorschriften uit het Bgb, Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen. Ook het gebruik van een 'gewasbeschermingsmiddel met een laag risico', zoals bedoeld in artikel 47, van Verordening (EG) nr. 1107/2009, blijft toegestaan. Toepassing van een dergelijk middel moet echter plaatsvinden in lijn met de criteria van het certificatieschema van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer, niveau Goud of Zilver, van de stichting Milieukeur. Deze inperking vloeit voort uit de motie van de Tweede Kamer van 20 februari 2014, Kamerstukken II 2013/14, 27 858, nr. 239.

Onverharde oppervlakken

Voorts is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op onverharde oppervlakken buiten de landbouw niet meer toegestaan. Deze worden in de tekst van het onderhavige besluit als onverharde oppervlakken aangeduid. Voor deze maatregel komen ook uitzonderingen te gelden.

Voor een aantal terreinen zijn nog onvoldoende niet-chemische technieken en methoden beschikbaar om ziekten, plagen en onkruiden effectief te bestrijden. Dat is het geval op sport- en golfterreinen, in bepaalde siertuinen en op recreatiebedrijven, voor zover het gaat om de onverharde oppervlakken. Met de betreffende sectoren worden afspraken

(Green Deals) gemaakt, met als doel minimalisering van het gebruik en van de kans op blootstelling. Inwerkingtreding van de maatregel gebeurt op een bij koninklijk besluit te bepalen datum.

Daarnaast blijft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen toegestaan voor de bestrijding van 'lastige situaties'. Dat zijn situaties waarin maatschappelijk of bedrijfsmatig de bestrijding van een bepaalde ziekte, plaag of onkruid nodig is en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen technisch en financieel de enige mogelijkheid vormen. Concreet gaat het dan bijvoorbeeld om de bestrijding van Amerikaanse vogelkers, de Japanse Duizendknoop of de Reuzenberenklauw.

Het niet-professioneel (particulier) gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op onverharde oppervlakken blijft eveneens toegestaan. Met de aanbieders van gewasbeschermingsmiddelen voor deze groep gebruikers worden Green Deals gesloten, met als doel minimalisering van het gebruik en van de kans op blootstelling.

In de uitzonderingssituaties blijft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico vooralsnog toegestaan. Voor gewasbeschermingsmiddelen stellen het Bgb, Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen beperkingen. Op grond van bovengenoemde motie worden ook voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico voorschriften gesteld, die de bescherming van het aquatisch milieu beogen.

De beschreven uitzonderingen op de maatregel zijn afhankelijk van de aard van de bedreiging, de plaatselijke omstandigheden en activiteiten waarbij bestrijdingsmiddelen worden ingezet en de gevolgen voor mens of milieu. De gebieden of omstandigheden die tot het gebruik van chemische gewasbescherming noodzaken, worden nader uitgewerkt in een ministeriële regeling.

6. Gevolgen van het besluit

Ten opzichte van bestaande regels genereert dit besluit geen of een beperkte toename van de lastendruk.

De administratieve lasten nemen namelijk niet toe. Het besluit gaat niet gepaard met aanvullende informatieverplichtingen jegens de overheid. Bestaande voorschriften met dergelijke verplichtingen worden niet uitgebreid of gewijzigd.

Tevens leidt het besluit naar inschatting niet tot een significante toename van de nalevingskosten. Sinds 2011 stellen namelijk het Bgb, het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit lozen buiten inrichtingen en de toelatingsbesluiten van specifieke gewasbeschermingsmiddelen beperkingen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is in grote delen van Nederland al verboden en aan de apparatuur en wijze van gebruik worden voorschriften gesteld. De wijziging van de voorschriften in dit besluit betekent soms een geringe versoepeling, soms een geringe aanscherping. Indien de nalevingskosten al toenemen, blijft die toename waarschijnlijk beperkt tot enkele tienduizenden of hoogstens enkele honderdduizenden euro's voor geheel Nederland.

In de aanloop naar dit besluit is uitgebreid gecommuniceerd over de nu voorgestelde maatregelen.

Om terreinbeheerders desondanks te kunnen informeren over de technische en financiële aspecten van gewasbescherming buiten de landbouw, heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu twee onderzoeken laten uitvoeren. De onderzoeken inventariseren de technieken voor onkruidbestrijding op verharde oppervlakken en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op onverharde oppervlakken (in de praktijk vaak 'overige terreinen' genoemd) buiten de landbouw.

Verharde oppervlakken

Overheden, voornamelijk gemeenten, beheren ongeveer zestig procent van de verharde oppervlakken (26.500-35.000 hectaren) in Nederland. Ongeveer de helft daarvan wordt beheerd zonder gebruik te maken van gewasbeschermingsmiddelen; dat komt overeen met meer dan 30 procent van het verharde oppervlak in Nederland.

Bedrijven en burgers beheren ongeveer tien procent van hun verharde oppervlakken zonder gebruik te maken van gewasbeschermingsmiddelen¹².

Op verharde oppervlakken werd in 2012 in totaal 139.740 kilogram onkruidbestrijdingsmiddelen gebruikt, volgens het rapport 'Bestrijdingsmiddelengebruik bij niet-landbouwkundige toepassingen' (Deltares, 2014). Wat betreft de werkzame stof glyfosaat, het bestanddeel van de belangrijkste onkruidbestrijdingsmiddelen die op verharde oppervlakken worden gebruikt, is het aantal normoverschrijdingen vanaf 2000 gedaald, maar sinds 2006 stagneert deze dalende trend en blijft zij boven de norm. De omvang van het gebruik is vergeleken met de landbouw beperkt, maar de milieubelasting is groot vanwege de snelle, vrijwel directe belasting van het oppervlaktewater door afspoeling.

Het eerste onderzoek dat in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is uitgevoerd naar gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw bespreekt de voor- en nadelen van de verschillende technieken voor onkruidbestrijding op verharde oppervlakken.¹³ De conclusie van het rapport 'Inventarisatie onkruidbestrijding op verhardingen' is dat in de praktijk het door terreinbeheerders gewenste kwaliteitsniveau met alle technieken en combinaties van technieken kan worden gerealiseerd.

Gemeentelijke terreinbeheerders die ondanks de bestaande regelgeving nog onkruidbestrijdingsmiddelen toepassen, moeten, als zij overstappen naar andere methoden en technieken, rekening houden met een relevante stijging van de kosten per eenheid beheerd oppervlak. De kosten kunnen volgens het onderzoek echter substantieel worden verminderd, vooral door een betere inzet van technieken en beter aanbesteden.

Hogere kosten per eenheid beheerd oppervlak betekenen overigens niet automatisch hogere onderhoudsbudgetten. Sommige gemeenten laten het budget voor onkruidbestrijding geleidelijk oplopen of accepteren een iets minder maar nog steeds acceptabel kwaliteitsniveau. Andere gemeenten schuiven binnen de begroting. Dat is goed mogelijk omdat het budget voor onkruidbestrijding een beperkt deel uitmaakt van

¹² Blz. 42, van rapport 'Gewasbescherming en de balans van milieu en economie; berekeningen bij de 2e Nota Duurzame gewasbescherming', LEI-rapport 2012-026, CLM-rapport 783-2012, RIVM-rapport 607407004 (februari 2012, herziene versie)

¹³ Bijlage bij de brief van 14 mei 2013, Kamerstukken II 2012/13, 27 858, nr. 146

het totale budget voor het beheer van de openbare ruimte, namelijk 0,3-3,6 procent (voor de helft van gemeenten: minder dan 1 procent).

De kosten van onkruidbestrijding op verharde oppervlakken die niet door overheden, maar door bedrijven en burgers worden beheerd, variëren binnen een zeer ruime bandbreedte. Gemiddeld zijn de te beheren oppervlakken kleiner, en de kosten per oppervlakte-eenheid voor deze terreinbeheerders hoger dan die voor gemeentelijke terreinbeheerders.

Onverharde oppervlakken

Gewasbeschermingsmiddelen worden ook op de zogenoemde onverharde oppervlakken buiten de landbouw gebruikt. Het betreft diverse typen terreinen, waar vooral onkruidbestrijdingsmiddelen worden toegepast. De notitie 'Inschatting niet-landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen; annex bij Nota 637' (Alterra, 2013) geeft de volgende inschatting van het totaal aan onverharde oppervlakken:

tabel 3: Te beheren oppervlakken in hectaren,

<i>terreintype</i>	<i>overheden</i>	<i>bedrijven</i>	<i>particulieren</i>
Gazon/gras	64.600	32.600	71.900
Berm	36.100	niet van toepassing	niet van toepassing
Sierbeplanting (binnen bebouwde kom)	29.300	5.800	46.800
Landschappelijke beplanting (binnen bebouwde kom)	32.900	8.000	niet van toepassing
Bos en natuur	649.000	15.200	21.300
Grassportveld	8.800	2.200	niet van toepassing
Golfterrein	niet van toepassing	9.500	niet van toepassing
Oeverstrook/overig	367.400	42.700	42.100

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de onverharde oppervlakken buiten de landbouw bedraagt 81.336 kilogram.

Het tweede onderzoek dat in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is uitgevoerd naar gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw gaat over de niet-chemische gewasbescherming op onverharde oppervlakken buiten de landbouw.¹⁴ Het rapport beschrijft kwalitatief de financiële betaalbaarheid van niet-chemische technieken en methoden. Vanwege de kosten van die technieken en methoden is in een aantal situaties een (tijdelijke) uitzondering op de maatregelen geadviseerd. Dat is het geval voor sport- en recreatieterreinen, bepaalde siertuinen en bepaalde recreatieterreinen. Een uitzondering op de maatregelen wordt ook geadviseerd voor het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en voor de bestrijding van situaties, waarin het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen praktisch de enige reële optie is. Branche-organisaties ondernemen initiatieven om op terreinen en in situaties waarvoor een uitzondering geldt, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen en zo te komen tot verdere verduurzaming van het beheer. De afspraken worden vastgelegd in zogenoemde Green Deals.

¹⁴ Rapport 'Inventarisatie niet-landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen', bijlage bij de brief van 6 februari 2014, Kamerstukken II 2013/14, 27 858, nr. 227. Voor de inschatting van het gebruik in kilogram, zie bladzijde 22

7. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het besluit

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en de waterschappen zijn toezichthouder voor dit onderdeel van het Bgb. De regels uit dit besluit treden in de plaats van de reeds bestaande regels. Die regels zijn niet altijd goed handhaafbaar omdat het gebruiksverbod op gewasbeschermingsmiddelen mede is opgehangen aan de doorlaatbaarheid van de bodem en het risico voor afspoeling. In dit besluit wordt nauwkeuriger geregeld in welke gebieden en situaties het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen al dan niet is toegestaan. Het toezicht is in dit besluit anders vormgegeven, maar het betekent geen inhoudelijke verzwarening van de taken.

Naar verwachting bestaat er een bereidheid tot spontane naleving van de voorschriften. Het uitgangspunt dat blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen zo veel mogelijk moet worden voorkomen, wordt breed gedeeld. De voorschriften passen in een maatschappelijk streven naar een duurzaam terreinbeheer, met zorg voor de leefomgeving. Dat speelt temeer nu de preventieve maatregelen en de mechanische en thermische methoden en technieken in de praktijk worden beschouwd als volwaardig alternatief voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Voorschriften ter verbetering van de uitvoering en het toezicht zijn niet nodig. De bestaande regelgeving biedt voldoende aanknopingspunten voor toezicht en indien nodig handhaving. De maatregelen beperken namelijk het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een 'gebruiker' is iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een gewasbeschermingsmiddel toepast, toedient, doet toepassen, of doet toedienen. Onder 'gebruiken' wordt volgens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (verder: Wgb) mede verstaan de aanwezigheid van een werkzame stof, al dan niet in een gewasbeschermingsmiddel, op of in gebouwen, plaatsen, voorwerpen of de grond. Deze definitie geeft handvatten voor toezicht en beperkt een eventueel handhavend optreden niet tot heterdaad.

Op grond van artikel 90 van de Wgb kan een bestuurlijke boete worden opgelegd bij onrechtmatig gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen. In de Regeling gewasbescherming en biociden wordt een boetecategorie toegevoegd voor overtreding van de gebruiksmaatregel.

Bij uitoefening van het toezicht kan gebruik worden gemaakt van de verschillende voorgeschreven administraties. Professionele gebruikers houden op grond van artikel 67 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 registers bij van de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen, met vermelding van de naam van het gewasbeschermingsmiddel, het tijdstip en de dosis van de toepassing, alsook het gebied en het gewas waarop het gewasbeschermingsmiddel werd gebruikt. De gewasbeschermingsmonitor bevordert dat de gebruiker leert van ervaringen vanuit het verleden. Hij moet bijhouden onder welke omstandigheden hij gewasbeschermingsmiddelen of alternatieven heeft toegepast. Evaluatie van die gegevens moet bij voorkeur samen met zijn adviseur plaatsvinden.

8. Verhouding tot andere regelgeving

Het Europese Zesde Milieuactieprogramma kondigde in 2002 een Thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden aan¹⁵. Doel van de strategie was een kader 'voor de totstandbrenging van een duurzamer gebruik van pesticiden door vermindering van de risico's en de effecten van pesticidengebruik op de menselijke gezondheid en het milieu op een manier die verenigbaar is met de noodzakelijke bescherming van de gewassen'. Daartoe werd in 2009 de bestaande Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen vervangen door twee Verordeningen en twee Richtlijnen, waaronder een Verordening inzake de toelating en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en een Richtlijn over het duurzaam gebruik van die toegelaten middelen.

Verordening (EG) nr. 1107/2009

De toelating tot de Nederlandse markt en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden gereguleerd door de Verordening (EG) nr. 1107/2009. Doel van de verordening is harmonisatie van criteria en procedures voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, onder de waarborg van een hoog beschermingsniveau. Daartoe wordt een uniforme beoordeling en toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van geharmoniseerde criteria en procedures gehanteerd.

Volgens de verordening moet een gewasbeschermingsmiddel aan bepaalde criteria voldoen. Het Ctgb besluit over toelating tot de Nederlandse markt op grond van een beoordeling. In de beoordeling maakt het Ctgb gebruik van Europees geharmoniseerde beoordelingsmethoden. Uitgaande van goede gewasbeschermingspraktijken en realistische gebruiksomstandigheden en rekening houdend met de zogenoemde Uniforme Beginselen, mag een gewasbeschermingsmiddel niet leiden tot onaanvaardbare gevolgen voor onder meer het milieu. Indien nodig stelt het Ctgb gebruiksvoorschriften om het optreden van onaanvaardbare gevolgen te voorkomen.

De Verordening is geïmplementeerd in de Wgb.

Richtlijn 2009/128/EG

Het duurzaam gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen wordt gereguleerd door richtlijn 2009/128/EG. De maatregelen uit de richtlijn vormen een aanvulling op, en mogen geen afbreuk doen aan de maatregelen uit de bovengenoemde Verordening (EG) nr. 1107/2009. Doel van deze richtlijn is onder meer de vermindering van de risico's en effecten van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de menselijke gezondheid en het milieu. Daartoe worden beperkingen gesteld aan het toegelaten gebruik. Passende maatregelen moeten worden genomen om een duurzaam gebruik te stimuleren en de afhankelijkheid van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken.

Achtergrond van de richtlijn is, dat een toegelaten gewasbeschermingsmiddel niet zonder meer duurzaam wordt gebruikt. Duurzaamheid is op zichzelf ook geen criterium voor toelating op grond van de Verordening (EG) nr. 1107/2009.

¹⁵ Besluit 1600/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juli 2002 tot vaststelling van het zesde Milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap (PbEU 2002, L 242).

Richtlijn 2009/128/EG is geïmplementeerd in het Bgb, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen. Een transponeringstabel is opgenomen in de Nota van Toelichting bij de implementatiewetgeving (Kamerstukken II 2011/12, 32 372, nr. 47).

Nationale regelgeving

De Wgb biedt grondslagen voor het reguleren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de artikelen 79, 80 en 80a. De maatregelen in dit besluit zijn op deze bepalingen gebaseerd.

9. Inspraak

Ter uitvoering van de Code Interbestuurlijke verhoudingen zijn het InterProvinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen in de gelegenheid gesteld te reageren op het besluit.

De Unie van Waterschappen pleit ervoor om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op sport- en golfterreinen, in siertuinen en op recreatieterreinen niet uit te zonderen van de maatregelen. In plaats daarvan zou een verbod moeten worden opgenomen, met een zo kort mogelijke, realistische overgangstermijn. Daarnaast zou de maatregel voor gebruik op onverharde terreinen ook moeten gelden voor niet-professionele gebruikers (240.000 volkstuinten en 5 miljoen particuliere tuinen).

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten vraagt aandacht voor onkruidbestrijding op begraafplaatsen. Vanwege de specifieke situatie op deze terreinen zijn de preventieve en niet-chemische technieken en methoden nog niet toereikend.

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdeel A

Onder verhard oppervlak (onderdeel l) wordt onder meer verstaan bebouwing (bouwwerken, gebouwen), wegen, pleinen, parkeerplaatsen, bedrijfsterreinen en andere infrastructuur. Ook gaat het om andere bodemverhardingen die beogen een oppervlak beter bruikbaar of begaanbaar voor opstal, voetgangers of verkeer te maken of draagvlak te geven. Dit zijn niet alleen stenen verhardingen; ook verhardingen met andere materialen die zijn aangelegd voor een betere verplaatsing van mens of vervoermiddel vallen hieronder, zoals verblijfplaatsen of paden van schelpen, verharde (gefabriceerde) klei of steenslag (grind). Op de bodem aangebracht organische materialen zoals houtsnippers of zaagsel vallen buiten de definitie van verhard oppervlak.

Onverharde oppervlakken (onderdeel m) zijn alle gronden die niet als verhard worden aangemerkt. Dit zijn naast natuurlijke ondergronden van zand en gras ook grondoppervlakken met onverharde materialen zoals bodemoplegging met houtsnippers of gruis. Het gaat dan om terreinen zoals parken, bermen, bossen, sportvelden en gazons.

Onderdeel B

Dit betreft een louter tekstuele correctie.

Onderdeel C

Artikel 27b beoogt de waterkwaliteit te verbeteren en de menselijke gezondheid verder te beschermen tegen het vermijdbaar gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het eerste lid van artikel 27b verbiedt het gebruik op verharde oppervlakken met uitzondering van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico en bij ministeriële regeling te bepalen gevallen.

De term gebruik is in artikel 1, tweede lid, van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden breed gedefinieerd. Het is op grond van dit verbod dus eveneens verboden om gewasbeschermingsmiddelen voorhanden te hebben, buiten de uitgezonderde situaties.

Dit besluit doet niet af aan de mogelijkheid om een vrijstelling te verlenen op grond van artikel 38 Wgb in concrete noodsituaties.

Er worden bij deze maatregel drie categorieën van uitzonderingen genoemd waarin gewasbeschermingsmiddelen zijn toegestaan. Tot het moment van inwerkingtreding van Artikel II gelden de uitzonderingsmogelijkheden alleen voor verharde terreinen. De eerste, in het tweede lid, onder a, heeft betrekking op een veilig beheer en gebruik van gebieden of inrichtingen, waardoor het noodzakelijk is dat bepaalde (chemische) gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet. Deze geldt ook voor artikel 27b zoals hiervoor genoemd. De nader te regelen uitzondering van het tweede lid, onder b, hangt

samen met de effectieve bestrijding van risicovolle plagen waarbij de inzet van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen nodig is om gezondheid van de mens of het milieu te beschermen. Voorbeelden zijn -voor onverharde oppervlakken- de Amerikaanse vogelkers die ernstige schade kan toebrengen aan het plaatselijke ecosysteem, of de Japanse Duizendknoop en de Reuzenberenklauw. Een uitzondering als bedoeld in het tweede lid, onder c, betreft de bestrijding van onkruid op terreinen met een specifieke functie waar onkruid zeer verstorend kan werken voor het beoogde gebruik van die terreinen. Voorbeelden zijn sport- en golfterreinen en siertuinen zoals rosaria en bloemhoven. Zie verder het algemeen deel onder paragraaf 5.

Het voornemen bestaat om deze uitzondering beperkt toe te passen. Hiermee wordt bereikt dat alleen in de gevallen dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onvermijdelijk is, vrijstelling van de maatregel wordt verleend. Het beleid is erop gericht dat buiten de landbouw op termijn geen gewasbeschermingsmiddelen meer worden gebruikt¹⁶.

Die delen van land- en tuinbouwbedrijven die in gebruik zijn voor het telen of kweken van gewassen zijn in het derde lid uitgezonderd van de maatregel. Deze activiteit betreft het telen van met name groente, gras (in de veehouderij), fruit en bloemen in de open lucht en in besloten ruimten zoals glastuinbouw en gebouwen.

Onderdeel D en E

De toepassing van artikel 27c over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico wordt beperkt tot het onverhard oppervlak in verband met de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 27b dat alleen regels voor verhard oppervlak betreft. Artikel 27c behoudt voor het gebruik van voornoemde middelen in gebieden met een onverhard oppervlak zijn functie. Op het moment dat de tweede wijziging van artikel 27b, bedoeld onder Artikel II, in werking treedt, zal artikel 27c in zijn geheel vervallen. Dit artikel 27b bestrijkt namelijk zowel het verharde als het onverharde oppervlak.

Artikel II

Zoals in het algemeen deel van de nota van toelichting is aangegeven, geldt de maatregel initieel alleen voor verharde oppervlakken. In 2017 wordt de maatregel uitgebreid tot het gebruik door professionele gebruikers op onverharde oppervlakken. Artikel II bevat daarom een aangepaste versie van artikel 27b, waarin een uitbreiding van de reikwijdte van de maatregel tot uitdrukking komt.

In het eerste lid van dit artikel 27b worden geen oppervlakken gespecificeerd, waardoor de maatregel geldt op alle oppervlakken (buiten de landbouw).

In het vierde lid van dit artikel 27b worden niet-professionele gebruikers uitgezonderd van het verbod voor zover het gebruik op onverharde terreinen betreft. Particuliere gebruikers krijgen langer de tijd om over te stappen naar alternatieve middelen die in de praktijk wel ter beschikking staan aan professionele gebruikers..

¹⁶ Brief van 25 maart 2014, Kamerstukken II 2013/14, 27 858, nr. 261

Dit artikel treedt op een later tijdstip in werking. Dit is gepland met ingang van 1 januari 2018.

Artikel III

Het is de bedoeling dat alle onderdelen van het wijzigingsbesluit, met uitzondering van Artikel I, onderdeel D, en Artikel II, in werking treden op of niet lang na 1 januari 2016. Op deze wijze is het verbod tijdig van kracht, voorafgaande aan het spuitseizoen (onkruidbestrijdingseizoen) van 2016.

Artikel II treedt op een later moment in werking. Dit onderdeel bevat een versie van artikel 27b dat zowel op verharde al onverharde terreinen geldt. Als dit artikel in werking treedt zal het in 2016 gewijzigde artikel 27b worden vervangen.

Artikel I, onderdeel E, treedt ook op dat latere tijdstip in werking, waarbij artikel 27c komt te vervallen. De functie van (gewijzigd) artikel 27c is dan overbodig geworden door inwerkingtreding van het nieuwe artikel 27b, bedoeld onder Artikel II.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld